

Meting tevredenheid werkgevers

AANSLUITING MBO-ARBEIDSMARKT [12-3-2018]

1. Inleiding

Op 14 oktober 2015 heeft Tweede Kamerlid Straus een motie ingediend om een indicator voor de tevredenheid van werkgevers met de aansluiting van het onderwijs op de arbeidsmarkt op te nemen in de indicatoren tabel van de rijksbegroting. In de motie werd de regering verzocht de tevredenheid van werkgevers over de aansluiting van opleidingen op de arbeidsmarkt te meten op basis van de gegevens van leerbedrijven in het mbo. In 2016 heeft SBB dit onderzoek op verzoek van OCW uitgevoerd. In de rijksbegroting van 2016 heeft OCW de resultaten van de meting gepubliceerd als een indicator.

Het Ministerie van OCW heeft opnieuw een verzoek gedaan aan SBB om de meting “tevredenheid werkgevers aansluiting mbo-arbeidsmarkt” te herhalen. Het verzoek van OCW hierbij was om de meting uit te breiden met overige bedrijven (geen erkende leerbedrijven) die mbo-gediplomeerden in dienst hebben. Daarom heeft SBB een tweede meting uitgevoerd. De uitkomsten van deze meting worden in mei gepubliceerd in het departementaal jaarverslag en in september 2018 gepubliceerd als indicator op de Rijksbegroting.

2. Onderzoeksopzet

Het onderzoek richt zich op bedrijven (leerbedrijven en niet-leerbedrijven) die minimaal één recent afgestudeerde mbo’er in dienst hebben. Op verzoek van OCW is de vraagstelling en de methode van het onderzoek zoveel mogelijk hetzelfde gebleven als bij de eerste meting in 2016. Een belangrijk verschil tussen de eerste en de tweede meting is echter dat in de eerste meting alleen erkende leerbedrijven benaderd zijn. Bij de tweede meting zijn zowel leerbedrijven als overige bedrijven (niet-erkende leerbedrijven) benaderd. Om de uitbreiding naar niet-erkende leerbedrijven te kunnen realiseren, heeft SBB samengewerkt met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Het CBS heeft inzichtelijk welke bedrijven een recent gediplomeerde mbo’er hebben aangenomen. Ook zijn de achtergrondkenmerken van het bedrijf bekend, zoals bijvoorbeeld de bedrijfssector. Het CBS kon daarom een gerichte steekproef trekken van bedrijven die daadwerkelijk een recent gediplomeerde mbo’er hadden aangenomen. Het CBS heeft de steekproef getrokken, het veldwerk verzorgd en een gewogen en opgeschoond databestand beschikbaar gesteld. SBB heeft de analyses uitgevoerd.

Selectie bedrijven

Voorafgaand aan de uitvoering van het veldwerk heeft het CBS een vooronderzoek uitgevoerd. Op basis van het vooronderzoek is het steekproefkader vastgesteld. De onderzoekspopulatie bestaat uit bedrijven waar één of meer recent gediplomeerde mbo’ers werkzaam zijn, die minimaal zes maanden in dienst zijn. Recent afgestudeerd houdt in dat de mbo’er het diploma heeft behaald in de afgelopen twee jaar.

Er is uitgegaan van één steekproefkader. Daarvoor is gebruik gemaakt van het Algemeen Bedrijven Register (ABR). Het ABR is voor CBS het basisbestand met de gehele Nederlandse bedrijvenpopulatie. Door de koppeling met de onderwijsnummerbestanden en de Polisadministratie is bovendien een selectie gemaakt van de bedrijven waar recent gediplomeerde mbo’ers in dienst waren. Dit betekent dat de steekproefomvang beperkt kon worden en dat in principe er geen bedrijven aangeschreven werden die buiten de onderzoekspopulatie vallen.

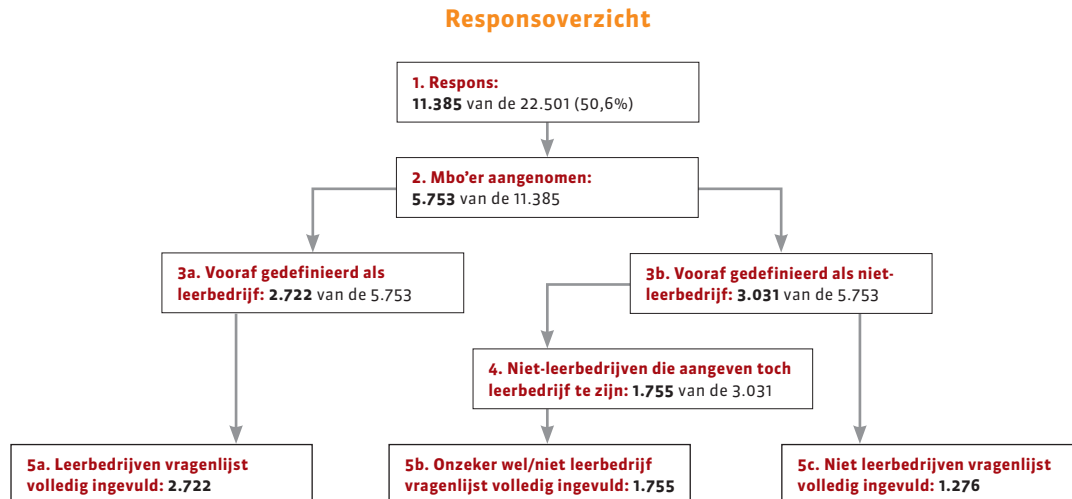
Onderscheid leerbedrijven en overige bedrijven (niet-leerbedrijven)

In het vooronderzoek van CBS is ook onderzocht hoe het leerbedrijvenbestand van SBB te koppelen was met gegevens van CBS (het ABR). De informatie over de leerbedrijven komt uit het leerbedrijvenbestand van SBB. Waar mogelijk zijn in het steekproefkader de leerbedrijven geïdentificeerd. Driekwart van de leerbedrijven, zoals die zijn aangeleverd door SBB, konden gekoppeld worden aan het ABR. Omdat niet alle leerbedrijven gekoppeld konden worden was de kans aanwezig dat er onder de groep niet-bedrijven ook leerbedrijven zaten. Dit betekende een mogelijke onderschatting van het aantal leerbedrijven in de steekproef. Om de omvang hiervan in beeld te brengen, is in de vragenlijst aan de niet-leerbedrijven een controle vraag gesteld of zij een erkend leerbedrijf zijn. De leerbedrijven kregen deze vraag niet.

Veldwerk

Het CBS heeft het veldwerk uitgevoerd en een steekproef van de bedrijfseenheden uitgenodigd waar recent gediplomeerde mbo'ers werkzaam zijn. In oktober en november 2017 zijn 22.501 bedrijven (zowel leerbedrijven als niet-leerbedrijven) uitgenodigd. Steekproefpersonen ontvingen een aanschrijfbrief met het verzoek om de vragenlijst via internet in te vullen. In de brief waren een inlogcode en een gebruikersnummer opgenomen waarmee men de vragenlijst online kon invullen. Er zijn maximaal twee rappelbrieven verzonden. Het streven was ongeveer 3.000 ingevulde vragenlijsten, waarvan ongeveer de helft ingevuld is door leerbedrijven en ongeveer de helft door niet-leerbedrijven.

Respons

- 1) De respons was 51%, **11.385** van de 22.501 uitgenodigde bedrijven heeft deelgenomen aan het onderzoek. De respons onder de vooraf gedefinieerde leerbedrijven ligt iets hoger (51%) dan onder de vooraf gedefinieerde niet-leerbedrijven (49%)
- 2) **5.753** van de 11.385 bedrijven gaven aan dat ze de afgelopen twee jaar één of meerdere recent gediplomeerde mbo'ers hadden aangenomen die minimaal 6 maanden in dienst waren. Bedrijven die aangaven dat ze geen mbo'er(s) hadden aangenomen, kregen de vervolgvragen niet voorgelegd.
- 3) Van de 5.753 bedrijven die aangaven een mbo'er te hebben aangenomen, waren vooraf **2.722** bedrijven gedefinieerd als leerbedrijf en **3.031** bedrijven als niet-leerbedrijf.
- 4) Van de 3.031 bedrijven die vooraf niet als leerbedrijf gedefinieerd konden worden, gaven in de vragenlijst alsnog **1.755** bedrijven aan dat ze wel een leerbedrijf waren.
- 5) De vragenlijst is volledig ingevuld door **2.722 leerbedrijven** en door **1.276 niet-leerbedrijven**. Van **1.755** ingevulde vragenlijsten is onzeker of deze zijn ingevuld door een wel of niet-leerbedrijf

Opvallend in de respons:

- 5.632 van de 11.385 bedrijven geven aan dat ze geen mbo'er hebben aangenomen. Dit aandeel is hoger dan vooraf verwacht, aangezien alleen bedrijven zijn uitgenodigd die daadwerkelijk een mbo'er in dienst hadden in april 2017. Het werd al snel duidelijk dat meer bedrijven dan verwacht aangaven geen mbo'er te hebben aangenomen. Daarom is besloten om een tweede steekproef te trekken en meer bedrijven uit te nodigen voor het onderzoek om voldoende ingevulde vragenlijsten te realiseren. Bij de tweede batch is de uitnodigingstekst aangepast door aan te geven dat er, volgens de gegevens die bij CBS beschikbaar waren, één of meerdere recent gediplomeerde mbo'ers werkzaam zouden zijn in het bedrijf. Dezelfde tekst is toegevoegd aan de vragenlijst. Bedrijven die behoorden tot de tweede batch gaven minder vaak aan dat ze geen mbo'er hadden aangenomen.
- 1.755 van de 3.031 bedrijven die vooraf als niet-leerbedrijf gedefinieerd waren, geven aan toch een leerbedrijf te zijn. Dit kan aan de koppeling liggen van het leerbedrijvenbestand en het ABR die niet helemaal volledig was. Het kan ook zijn dat bedrijven onterecht aangeven een leerbedrijf te zijn.

Samen met CBS wordt op dit moment nagegaan wat mogelijke verklaringen voor deze punten zijn en hoe we hier in een eventuele vervolgmeting mee om moeten gaan.

3. Resultaten

Op zeven verschillende aspecten is de mate van tevredenheid gemeten bij werkgevers over recent gediplomeerde mbo'ers.

Scores en gemiddelden op de tevredenheidsaspecten van eerste en tweede meting
Beoordeling mbo'er, gewogen naar bedrijfssector en bedrijfsgrootte

Beoordeling mbo'er	(Zeer) slecht		Niet goed/ niet slecht		Goed		Zeer goed		Gemiddelde	
	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018	2016	2018
1. Vakkennis	5%	3%	18%	20%	66%	70%	10%	6%	3,8	3,8
2. Beroepsvaardigheden	4%	3%	20%	18%	67%	71%	9%	9%	3,8	3,8
3. Beroepshouding	4%	3%	15%	16%	67%	65%	14%	16%	3,9	3,9
4. Taal-/rekenvaardigheden	8%	6%	31%	29%	58%	59%	4%	6%	3,6	3,6
5. Omgang met collega's en leidinggevende(n)	2%	2%	10%	11%	72%	68%	16%	19%	4,0	4,0
6. Bereidheid zich in te zetten voor het bedrijf	2%	2%	11%	10%	64%	60%	23%	28%	4,1	4,1
7. Vermogen om zich in het vak te ontwikkelen en bij te leren	3%	3%	16%	16%	65%	63%	16%	18%	3,9	4,0

De resultaten van de meting 2018 zijn gebaseerd op eigen berekeningen van SBB op basis van niet-openbare microdata van het Centraal Bureau voor de Statistiek betreffende Uitkomsten werkgeversonderzoek aansluiting Mbo-opleiding met de arbeidsmarkt.

De antwoordcategorieën 'slecht' en 'zeer slecht' zijn samengevoegd omdat er anders over te kleine groepen bedrijven uitspraken worden gedaan.

Werkgevers zijn, net zoals bij de eerste meting in 2016, het meest tevreden met mbo'ers op de aspecten 'omgang met collega's en leidinggevende(n)' en 'bereidheid zich in te zetten voor het bedrijf'. Het aspect 'omgang met collega's en leidinggevende(n)' beoordeelt 87% van de respondenten goed tot zeer goed. Het aspect 'bereidheid zich in te zetten voor het bedrijf' beoordeelt 88% van de respondenten goed tot zeer goed. Met het aspect 'taal- en rekenvaardigheden' zijn respondenten, ook zoals bij de eerste meting, het minst tevreden. 64% van de respondenten beoordeelt de mbo'er goed tot zeer goed op dit aspect.

Representativiteit

De resultaten van dit onderzoek zijn gewogen zodat de responsgroep die meegenomen is in de analyses een goede afspiegeling is van de totale populatie wat betreft de verdeling van de bedrijven over de verschillende bedrijfssectoren naar de Standaard Bedrijfsindeling (SBI) in 18 categorieën en de bedrijfsgrootte in 3 categorieën (minder dan 10 werknemers, 10 tot 100 werknemers en 100 werknemer of meer). De tevredenheidsscores verschillen overigens nauwelijks tussen de gewogen en de ongewogen data. De gewogen dataset bevat 29.957 bedrijven die een recent gediplomeerde mbo'er hebben aangenomen.

4. Aanvullende analyses

Om meer inzicht te krijgen in de tevredenheid van werkgevers over mbo'ers, zijn een aantal aanvullende analyses uitgevoerd. Er is nagegaan of het soort bedrijf (wel/niet-leerbedrijf), de gevolgde leerweg van de mbo'er, de sector waarbinnen de opleiding van de mbo'er valt en het niveau van de mbo'er van invloed zijn op de mate van tevredenheid. Ook is een vergelijking gemaakt van de uitkomsten van de eerste en de tweede meting.

Soort bedrijf

Op de eerste plaats is gekeken of het soort bedrijf van invloed is op de mate van tevredenheid. Er kunnen drie soorten bedrijven worden onderscheiden:

- Leerbedrijven
- Bedrijven waarvan vooraf niet vastgesteld kon worden of het wel/niet om een leerbedrijf ging, maar die zelf aangaven wel een leerbedrijf te zijn
- Niet-leerbedrijven

Er zijn geen verschillen tussen de gemiddelde mate van tevredenheid tussen de verschillen soorten bedrijven.

Leerweg

De bedrijven moesten in de vragenlijst aangeven welke leerweg (bol of bbl) de mbo'er had gevolgd. Er zijn slechts zeer minimale verschillen in de gemiddelden op de tevredenheidsaspecten tussen bedrijven die een bol'er of een bbl'er hebben aangenomen.

Gevolgte richting van de mbo'er (sectorkamer)

SBB heeft alle mbo-opleidingen ingedeeld in acht sectorkamers. Aan de bedrijven is gevraagd in welke richting (sectorkamer) de mbo'er de opleiding heeft gevolgd. De verschillen in tevredenheid tussen de bedrijven die mbo'ers hebben aangenomen vanuit de verschillende sectoren zijn zeer minimaal en incidenteel significant.

Niveau

De bedrijven moesten in de vragenlijst aangeven op welk niveau (1, 2, 3 of 4) de mbo'er de opleiding had gevolgd. Het blijkt dat niveau een significant effect heeft op alle zeven de tevredenheidsaspecten. Bedrijven zijn tevreden zijn over mbo'ers van alle niveaus. De gemiddelde tevredenheid neemt iets toe naarmate het opleidingsniveau van de mbo'er hoger is.

Gemiddelden op de tevredenheidsaspecten uitgesplitst naar niveau

Beoordeling mbo'er	Gemiddelde score op tevredenheid			
	Niveau 1 (N=132)	Niveau 2 (N=696)	Niveau 3 (N=1.465)	Niveau 4 (N=2.321)
1. Vakkennis	3,5	3,7	3,8	3,9
2. Beroepsvaardigheden	3,5	3,7	3,8	3,9
3. Beroepshouding	3,6	3,8	3,9	4,0
4. Taal-/rekenvaardigheden	3,3	3,5	3,6	3,7
5. Omgang met collega's en leidinggevende(n)	3,8	3,9	4,0	4,1
6. Bereidheid zich in te zetten voor het bedrijf	3,9	4,0	4,1	4,2
7. Vermogen om zich in het vak te ontwikkelen en bij te leren	3,6	3,8	3,9	4,1

Op de tevredenheidsaspecten konden bedrijven de mbo'er beoordelen van zeer slecht (score 1) tot zeer goed (score 5).

Uitgave: maart 2018

Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs Bedrijfsleven
Louis Braillelaan 24 2719 EJ Zoetermeer • Postbus 7259
2701 AG Zoetermeer • 088 338 00 00 • www.s-bb.nl